

Školní vzdělávací program pro ŠKOLNÍ DRUŽINU

***Motto: „Tak jako navlékáme korálky na šňůrku, navlékáme dny ve škole.
Každý den je jiný, plný her a zábavy. Až bude šňůrka plná, uděláme uzel. Pak
by měla být z dítěte osobnost, připravená na další etapu životem.“***

Ředitelka školy: Mgr. Anna Krasulová

Kontakt: 596627610, reditelka@zsg.cz

Web: www.zsg.cz

1. Charakteristika školní družiny

Školní družina je součástí základní školy. Nachází se v přízemí budovy a pro svou činnost využívá hernu školní družiny a jednu kmenovou třídu. K dalším činnostem má k dispozici počítačovou učebnu, učebnu výtvarné výchovy, tělocvičnu, učebnu hudební výchovy s interaktivní tabulí, školní hřiště se zahradou. V těsné blízkosti školy se nachází park, který školní družina může ke svým aktivitám také využívat.

Děti mohou ke svým činnostem používat hry, hračky, stolní hry, konstrukční stavebnice, dětský herní nábytek, dopravní koberec, dětské knihy, časopisy, televizi, DVD a pomůcky ke sportovním činnostem.

Stravování probíhá ve školní výdejně základní školy, obědy jsou dováženy. Pitný režim je součástí oběda a je zajištěn vlastními nápoji.

Provozní doba školní družiny je rozdělena na ranní a odpolední provoz. Ranní provoz: od 6.00 do 7.45, odpolední provoz: pondělí – čtvrtek od 11.40 do 16.30, pátek 11.40 – 16.00. Při ranním provozu, v pondělí – čtvrtek od 15:00 a v pátek od 14:35 se žáci spojují v jedno oddělení. Hlavní činnost probíhá v době od 13.30 do 14.30, tato doba není vhodná pro vyzvedávání dítěte ze školní družiny.

Vychovatelky úzce spolupracují s rodiči. K předávání informací slouží zápisníky školní družiny.

2. Cíle vzdělávání ve školní družině:

- usilujeme o osobní rozvoj každého dítěte, o možnost svobodné volby a spoluúčasti na volbě a tvorbě programu,
- podporujeme jeho poznávání, osobní spokojenost a pohodu,
- respektujeme právo dítěte na neúčasti v nabízené činnosti – právo být pouze pozorovatelem,
- povzbuzujeme děti nesmělé, posilujeme jejich sebevědomí,
- podporujeme jejich iniciativu, tvořivost, vlastní fantazii i rozvoj pohybových schopností,
- osvojujeme si základy hodnot, na nichž je založena naše společnost,
- vedeme děti k zájmu podílet se na společném životě – spolupráci, spoluodpovědnosti, toleranci k druhým,
- získáme a uplatňujeme znalosti o životním prostředí a jeho ochraně.

3. Délka a časový plán vzdělávání ve školní družině

Školní vzdělávací program školní družiny je sestaven na dobu jednoho vzdělávacího cyklu, tj. na pět let pro žáky I. stupně základní školy. Program je operativní, je možné kreativně reagovat na měnící se podmínky, propojovat či přesouvat témata během dlouhodobé docházky účastníků do školní družiny. Na každý školní rok si vychovatelky vytvářejí roční tematický plán, který vychází ze školního vzdělávacího programu školní družiny.

4. Formy vzdělávání

Ve školní družině jsou realizovány tyto formy vzdělávání:

- **pravidelné činnosti**, které jsou realizovány v každodenní činnosti přihlášených žáků v odděleních školní družiny:
 - pobyt venku, odpočinkové a rekreační činnosti, které slouží v regeneraci sil.
Převažuje zde zejména aktivní odpočinek s náročnějšími pohybovými prvky. Hry a spontánní činnosti mohou být rušnější, což nelze vždy považovat za nekázeň, ale za součást možné relaxace žáků.
 - hygienické návyky a stolování,
 - skupinové práce, soutěže a kvízy,
 - Zájmové činnosti rozvíjející osobnost žáka. Umožňují žákům seberealizaci, popř. i kompenzaci školních neúspěchů a další rozvoj pohybových dovedností a poznání. Mohou být zařazeny jako kolektivní nebo i individuální činnost, jako organizovaná nebo spontánní aktivita. Zájmová činnost může být:
 - **rukodělná** – rozvíjení manuální dovednosti, seznámení s různými pracovními postupy, práce s různými materiály (papír, dřevo, plast, kov, aj.), konstrukční práce, montáž a demontáž, hry se stavebnicemi, šití a vyšívání,
 - **přírodovědná** – seznámení se základy přírodních věd, pěstování citu k životnímu prostředí a položení základů k jeho ochraně,
 - **esteticko- výchovná** – aktivně formuje vztah dětí k estetickým hodnotám, rozvíjí kreativitu, podporuje emocionální složku osobnosti, zejména výtvarné činnosti, hudbu, film, tanec, divadlo,
 - **sportovní** – tělovýchovnými činnostmi přispíváme k vytváření rovnováhy mezi duševním a tělesným zatížením, rozvoji fyzické zdatnosti, radosti z pohybu a vedeme děti ke zdravé soutěživosti,
 - **sebeobslužná** – posílení návyků osobní hygieny, základy stolování, zdravení, poděkování, vytváření kamarádských vztahů.
 - hry v přírodě,
 - četba a dramatizace,
 - aktivity v dalších prostorách školy (tělocvična, počítačová učebna, učebna výtvarné výchovy, kuchyňka, zahrada školy, hudebna),
 - rozhovory, předcházení úrazům, poučení o bezpečnosti před každou pořádanou akcí, nácvik první pomoci, seznámení s obsahem lékárničky.
- **příležitostné činnosti**, kterých se mohou zúčastnit také rodinní příslušníci a další zájemci.
Mezi příležitostné činnosti patří:
 - sportovní a dopravní soutěže,
 - přírodovědné soutěže,
 - karneval,
 - soutěž v pexesu,
 - oslavy Dne dětí,

- vánoční jarmark a velikonoční řemesla,
- Drakiáda,
- lampionový průvod,
- návštěva muzea, výstavy aj.
- **spontánní činnosti** jsou zahrnuty do denního režimu oddělení a jsou pro přihlášené žáky. Mezi ně patří:
 - odpočinkové činnosti, jejich cílem je odstranit únavu. Do denního režimu se zařazují většinou po obědě, popř. ráno pro žáky, kteří brzy vstávají, ale také dle potřeby během dne. Tuto funkci mohou plnit klidové hry, poslechové činnosti či jiné klidné zájmové činnosti.
 - spontánní hry, hry se stavebnicemi, společenské a stolní hry, hry s kartami, kvartety.
- **Příprava na vyučování** zahrnuje okruh činností souvisejících s plněním školních povinností, není však legislativně stanovena jako povinná činnost školní družiny. Může mít některou z následujících forem:
 - vypracování domácích úkolů pouze se souhlasem rodičů (po 15. hodině),
 - zábavné procvičování učiva formou didaktických her, ověřování a upevňování školních poznatků v praxi při vycházkách a jiných činnostech.

Metody práce ve školní družině:

- beseda, rozhovor, diskuse,
- soutěže, kvízy, doplňovačky,
- dramatizace, četba,
- malba, kresba a další výtvarné techniky,
- zpěv, tanec, doprovod písní,
- vycházky – tělovýchovné, turistické, přírodovědné, poznávací,
- pohybové a sportovní hry, soutěže,
- výstavy, exkurze,
- videoprojekce, audioprojekce,
- práce na PC,
- skupinové a individuální práce.

5. Obsah vzdělávání

V průběhu vzdělávání žáka ve školní družině dochází k naplňování těchto klíčových kompetencí:

- **Kompetence k učení (1)**
Žák soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentu. Získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích. Klade otázky a hledá na ně odpovědi. Při zadané práci dokončí, co započal, dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopen se dobrat výsledku.

• **Kompetence k řešení problémů (2)**

Žák si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí. Řeší problémy, na které stačí. Postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje, vymýšlí nová řešení a využívá při tom dosavadních zkušeností. Chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou. Nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale i za snahu.

• **Kompetence komunikativní (3)**

Žák se dokáže vyjadřovat, sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky /řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.). Ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, slovně reaguje a vede smysluplný dialog. V běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými. Průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu. Dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává. Ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky, a že je možno se jim učit.

• **Kompetence sociální a interpersonální (4)**

Žák samostatně rozhoduje o svých činnostech, plánuje, organizuje a hodnotí své nápady, umí si vytvořit svůj názor. Uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky. Rozpozná vhodné a nevhodné chování, respektuje dohodnutá pravidla. Podílí se na vytváření příjemné atmosféry v týmu, spolupracuje ve skupině, dokáže přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné. Projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomáhá slabším, rozpozná nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, ubližování agresivitu a lhostejnost.

• **Kompetence občanské (5)**

Žák si uvědomuje svá práva i práva druhých, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu, dovede se jim bránit, chová se zodpovědně, dbá na osobní zdraví své i druhých, na bezpečnost při práci, při různých činnostech a přesunech. Má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, váží si práce a úsilí druhých.

• **Kompetence k trávení volného času (6)**

Žák se orientuje v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinách i individuálních činnostech. Dokáže odmítnout nevhodné nabídky pro trávení volného času.

Tématický okruh	Činnost (stručný popis)	Číslo rozvíjené kompetence
Dítě a jeho svět	<u>U nás doma</u>	
	• vyprávění o životě naší rodiny, o jejích členech, povolání rodičů, funkce rodiny, příbuzenské vztahy (otec, matka, sestra, bratr, prarodiče, strýc, teta)	3,4,5,6
	• soužití lidí, úcta, pomoc, vzájemné pochopení, chování k mladším a starším členům rodiny, komunikace mezi nimi	1,6
	• kreslíme a malujeme členy rodiny	1,3,6
	• zařizujeme si svůj pokoj (nábytek a další vybavení pokoje z papíru)	2,3,4,6
	<u>Naše škola</u>	
	• projekt ideální třídy (oddělení), výtvarné	1,2,3

	<p>zpracování</p> <ul style="list-style-type: none"> • výzdoba školních prostor • cesta do školy (povídání o bezpečné cestě do školy a domů, dopravní značky v okolí školy, soutěžíme ve znalosti dopravních značek a předpisů, vyrábění dopravních značek) • orientujeme se v mapě a hledáme v internetové mapě (naš dům, školu, cestu do školy, atd.) <p><u>Naše město</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • hrajeme si na průvodce naším městem, povídáme si o významných institucích a památkách v našem městě • společně výtvarně zobrazujeme naše město (někdo maluje domy, jiný stromy, další sochy ..., vše vystřiháme a sestavíme společné dílo) 	<p>1,2,5 2,4</p> <p>1,3,4,5,6</p> <p>1,2,3,4,5</p> <p>1,2,5</p>
Dítě a jeho tělo	<p><u>Naše tělo – kouzla pro zdraví</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • otužování a zdravý životní styl • zdravý jídelníček (kreslíme a modelujeme ovoce a zeleninu, vystřihujeme obrázky z časopisů – koláž) • upevňujeme hygienické návyky • soutěžíme ve znalostech základních hygienických návyků a v dovednostech při péči o náš zevnějšek <p><u>Tělovýchovné činnosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • pohybové hry v tělocvičně s využitím nářadí, náčiní a hudby • každodenní pobyt na čerstvém vzduchu (hry na školní zahradě) <p><u>Co nás může ohrozit</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • kreslíme návrhy plakátů proti kouření a užívání návykových látek • poznáváme nebezpečné a jedovaté rostliny • čteme a vyprávíme si o tom, jak předcházet úrazům, co se nám může stát při koupání, při jízdě na kole atd. • hrajeme si na lékaře a na pacienta <p><u>Už vím, jak na to</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • oznámíme úraz, přivoláme pomoc (vytváříme modelové situace) • beseda o významu a nebezpečí léků 	<p>1,2,3 1,3,6</p> <p>1,2,3 2,3</p> <p>5,6</p> <p>5,6</p> <p>2,3</p> <p>1,2,6</p> <p>2,3</p> <p>1,2,3,4</p> <p>1,3,4</p>
Dítě a příroda	<p><u>Podzim</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vycházky do parku, chování v přírodě, sběr plodů a zhotovení drobných výrobků • vyrábíme draky • pozorování stěhovavých ptáků (kreslíme) <p><u>Zima</u></p>	<p>2,3,5,6</p> <p>2,6 1,2,6</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • pomáháme zvířátkům přežít zimu • besedujeme o životě zvířat v zimě • pozorujeme stopy zvířat ve sněhu • kreslíme, vyrábíme sněhovou vločku <p><u>Jaro</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • pozorujeme probouzející se přírodu • kreslíme a malujeme první jarní květiny • co do přírody nepatří – odpovídáme v kvízu • pomáháme při úklidu okolí školy • rozhovory o počasí – koloběh vody v přírodě, v literatuře vyhledáváme pranostiky • zvířata a jejich mláďata (hrajeme pexesa a kvarteta s náměty zvířat) • zpíváme písničky s jarní tematikou <p><u>Léto</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • pečujeme o pokojové rostliny • vyprávíme si o nebezpečí ohně ve volné přírodě 	<p>3,6 3,6 1,6 2,6</p> <p>1,3 2,6 1,2,5 5,6</p> <p>1,2,3</p> <p>1,2,4</p> <p>1,3</p> <p>1,3,5 1,6</p>
Dítě a estetická výchova	<p><u>Upevňování lidových tradic</u></p> <p><u>Čas adventní</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vnímáme začínající atmosféru Vánoc, vyprávíme si o smyslu adventní doby • vyrábíme Mikuláše, čerty, anděly • zpíváme koledy • vyrábíme vánoční ozdoby, zdobíme třídu i školu vánočními motivy • zkoušíme vánoční zvyky (pouštíme svíčky ve skořápkách, házíme botu apod.) <p><u>Velikonoce</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • malujeme a zdobíme kraslice • zdobíme třídu a okna symboly Velikonoc <p><u>Den matek</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • besedujeme o tom, co pro nás znamenají naše maminky, vyrábíme dárky pro radost <p><u>Umění a kultura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • utváříme v průběhu několikaleté docházky do školní družiny kulturu chování, osvojení estetiky, vnímání světa a okolí tvořivě a citlivě • besedujeme o kouzelných slovech (děkuji, prosím, omlouvám se) a jejich významu, vymýšlíme si příběhy • hrajeme scénky s kouzelnými slovíčky • hrajeme scénky s náměty. Přicházíme do divadla, Opozдили jsme se, Kdy tleskat, Večeříme v restauraci, Cestujeme v dopravním prostředku... • řekni to i beze slov (pantomimicky předvádíme sporty, povolání, pocity) 	<p>2,3</p> <p>3,4 1,6 1,2,6</p> <p>1,2,6</p> <p>1,6 5,6</p> <p>1,3,4,6</p> <p>2,3,6</p> <p>1,2,3</p> <p>1,2,3 1,2</p> <p>2,3,5,6</p>

6. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadaných žáků

Na základě konkrétního posudku z pedagogicko psychologické poradny jsou jednotlivé činnosti v ŠD přizpůsobovány daným žákům. ŠD využívá při práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami výukové programy zaměřené na specifické poruchy učení. Pro návyk čtení využívá hry vyžadující orientaci v prostoru nebo poznávání rozdílů (pexeso, scrable, puzzle apod.) Vychovatelky úzce spolupracují s třídními učiteli, konzultují výchovné a vzdělávací metody. Nezbytná je také spolupráce s rodiči.

Mimořádně nadaným žákům jsou zadávány náročnější samostatné úkoly. Jsou pověřováni vedením skupiny, přičemž jsou usměrňováni v chování a vedeni k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci, ochotě pomáhat slabším.

7. Podmínky přijímání uchazečů a podmínky průběhu a ukončování vzdělávání

Činnost školní družiny je určena pro žáky prvního stupně naší základní školy. O přijetí žáka či jeho vyloučení rozhoduje ředitelka školy. Přijetím žáka se na něj vztahují veškerá práva a povinnosti žáka školní družiny. Podmínkou přijetí žáka k pravidelné činnosti je odevzdání řádně vyplněné přihlášky zákonným zástupcem, jejíž součástí je písemné sdělení zákonného zástupce o rozsahu docházky, způsobu odchodu žáka ze školní družiny. Docházka do školní družiny je pro přihlášené žáky povinná. Žádosti o mimořádné uvolnění žáka je možno provádět pouze předem a písemnou formou (s podpisem rodičů). Do školní družiny může být žák přihlášen během celého školního roku, pokud není naplněna její kapacita. Ukončit docházku může žák během celého školního roku na základě písemné žádosti zákonných zástupců.

8. Popis materiálních podmínek

K činnostem školní družiny je využívána herna školní družiny a kmenová třída na prvním stupni. Obě místnosti se nacházejí v přízemí budovy. Ranní provoz je zajišťován v herně školní družiny. Školní družina využívá i jiných zařízení školy (tělocvičnu, kuchyňku, hudebnu, učebnu výtvarné výchovy, počítačovou učebnu, školní knihovnu, školní hřiště a zahradu). V užívaných prostorách žáci respektují provozní řády. Místnosti, které školní družina využívá, jsou vybaveny vhodným nábytkem, který odpovídá věku dětí a poskytuje dostatečný úložný prostor pro hračky, knihy, stolní hry a další pomůcky. Materiál pro výtvarnou činnost je uložen v kabinetu prvního stupně. V obou místnostech jsou podlahy pokryty PVC, pro činnosti a hry na zemi slouží koberce pokrývající část podlahy. Žáci mají k dispozici hygienická zařízení na chodbě. K dispozici jsou CD přehrávače, videopřehrávač, televize. V každé herně je dostatek stolních a společenských her, stavebnic, knih a časopisů. K výzdobě jsou využívány výtvarné práce dětí. Výzdoba je obměňována a aktualizována (např. dle ročních období). Naše školní družina využívá i prostory mimo areál školy, zejména park v blízkosti školy.

9. Popis personálních podmínek

Školní družina má dvě oddělení, v každém z nich pracuje jedna vychovatelka. Vychovatelky se chovají a jednají profesionálním způsobem. V souladu se společenskými pravidly, pedagogickými a metodickými zásadami výchovně-vzdělávací činnosti ve školní družině:

- mají vysokou míru empatie a dovedou projevovat vřelý vztah k žákům,
- umějí vytvořit příznivé sociální klima a efektivně se žáky jednat,
- mají organizační schopnosti,
- vytvářejí pestrou a zajímavou skladbu činností a nalézají pro ně v denní skladbě vhodný časový prostor,
- pro zájmové aktivity využívají své odborné zaměření,
- navozují radostnou atmosféru a komunikační prostředí, posilují v žácích kladné city, vytvářejí pocit bezpečí, zvolenými činnostmi posilují v dětech sebevědomí a vytvářejí z žáků dobrý kolektiv,
- dodržují pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví, dbají na bezpečnost žáků,
- prezentují výsledky činnosti školní družiny na veřejnosti.

10. Popis ekonomických podmínek

Školní družina je součástí základní školy. Pobyt žáka ve školní družině je zpoplatněn, výši úplaty za poskytování školských služeb stanovuje ředitelka školy vnitřním předpisem.

11. Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Škola vyhledává, zjišťuje a vyhodnocuje možná rizika vyplývající z činností při různých formách zájmového vzdělávání v různých prostředích a současně i přijímá opatření k jejich prevenci. Žáci jsou na začátku i v průběhu školního roku seznamováni s možnými riziky pohybu v určitém prostředí, s možnými následky různých činností, se správnými způsoby používání nástrojů a jsou poučováni o zásadách správného chování nejen ve škole, na veřejnosti, na komunikacích, ale i v době prázdnin, při sportování. Jsou opakovaně seznamováni s postupem při úrazu a v případě požáru. Je nutné zajistit nejen bezpečnost fyzickou, ale také sociální a emocionální. Žáci jsou vedeni ke zdravému životnímu stylu, učí se zásady ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny:

- vhodná struktura činnosti a skladba zaměstnání s dostatkem relaxace a aktivního pohybu,
- vhodný stravovací a pitný režim (podle věkových a individuálních potřeb žáků),
- zdravé prostředí užívaných prostorů,
- bezpečné pomůcky,
- ochrana žáků před úrazy,
- pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti,

- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktu na lékaře či jiné speciální služby, praktická, dovednost vychovatelek poskytovat první pomoc.

Psychosociální podmínky:

- vytváření pohody prostředí, příznivé sociální klima – otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost s oddělením školní družiny a školou,
- respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu žáků a osvojování si toho, co má pro žáky praktický smysl a vede k praktické zkušenosti, všestranný prospěch žáka je hlavním momentem činnosti,
- věková přiměřenost a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba,
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy,
- vytváření podmínek pro spoluúčast žáků na životě našeho zařízení – plánování činnosti, vlastní podíl na případném řízení a provádění i následném hodnocení,
- včasná informovanost žáků i jejich rodičů o činnosti školní družiny a jejím vnitřním životě.

12. Zveřejnění školního vzdělávacího programu

Školní vzdělávací program školní družiny je k nahlédnutí na vrátnici školy, v ředitelně školy. Jeho elektronická podoba je zveřejněna na webových stránkách školy: www.zsg.cz